

**HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA SDP-a**

Zagreb, 13. studenoga 2006.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Na temelju članka 84. Ustava Republike Hrvatske i članka 129. i 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Klub zastupnika SDP-a podnosi Prijedlog zakona o izjednačavanju mirovinskih primanja (državna mirovina), s Konačnim prijedlogom zakona.

Za predstavnike Kluba zastupnika SDP-a, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela određeni su zastupnici Ivica Račan, Davorko Vidović, Željka Antunović, Mato Arlović, Dragica Zgrebec, Slavko Linić,

**PREDSJEDNIK KLUBA
ZASTUPNIKA SDP-a**

Ivica Račan

KLUB ZASTUPNIKA SDP-a

PRIJEDLOG

**ZAKONA O IZJEDNAČAVANJU MIROVINSKIH PRIMANJA
(DRŽAVNA MIROVINA), S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, studeni 2006.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZJEDNAČAVANJU MIROVINSKIH PRIMANJA (DRŽAVNA MIROVINA)

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. i članku 56. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Mirovinska reforma u Republici Hrvatskoj (koja je započela 1999. godine primjenom Zakona o mirovinskom osiguranju, u daljnjem tekstu –ZOMO) bitno je promijenila koncepciju mirovinskog sustava. Umjesto dotadašnjeg javnog uveden je mješoviti javno-privatni mirovinski sustav utemeljen na trodijelnom osiguranju od čega je jedan dio javno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, a dva dijela privatno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Javno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i nadalje je zadržalo temeljne karakteristike (tekuće financiranje, utemeljenost na načelima uzajamnosti, solidarnost, neprenosivosti prava i dr.). Promijenjeni su temeljni parametri koji utječu na održivost toga osiguranja odnosno mirovinskog sustava u cjelini, promijenjeni su uvjeti za ostvarivanje prava, dio prava je ukinut ili je «premješten» u druge sustave, promijenjen je način određivanja mirovine i dr., što je ukupno utjecalo na dinamiku umirovljenja, visinu mirovina, prihode i izdatke.

Postupno su povećane dobne granice za starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu za pet godina, uvedeno je veće i trajno smanjenje prijevremene starosne mirovine, definicija invalidnosti je prilagođena tržišnom gospodarstvu, obračunsko razdoblje iz kojeg se uzimaju plaće za određivanje mirovine postupno se širi po 3 godine svake kalendarske godine s 10 najpovoljnijih godina u 1999. na cijeli radni vijek u 2010., promijenjen je način usklađivanja mirovina. Prava socijalno zaštitnog karaktera (pravo na doplatak za pomoć i njegu, pravo na osposobljavanje djece za život i rad) su ukinuta i ostvaruju se u sustavu socijalne skrbi, a umjesto prava na zaštitni dodatak uz mirovinu kao svojevrsna zamjena uvedena je najniža mirovina. Ukinuta su i prava na zaposlenje po osnovi preostale radne sposobnosti i s tim u vezi prava na naknadu plaće.

Promjena parametara za određivanje mirovina stabilizirala je mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti. Smanjen je priliv novih umirovljenika,

stabiliziran broj osiguranika i umirovljenika u omjeru oko 1,4 prema 1, smanjen udio mirovinskih izdataka u BDP-u s 13,87% u 2001. na 11,92% u 2005. godini.

Osim pozitivnih efekata reformirani sustav ima za posljedicu nisku razinu mirovina korisnika koji su mirovinu ostvarili od 1. siječnja 1999 (u daljnjem tekstu: nove mirovine), a i neprihvatljive disproporcije u odnosu na mirovine ostvarene do 31. prosinca 1998. (u daljnjem tekstu: stare mirovine) na štetu novih mirovina.

Više je razloga utjecalo na smanjenje prosječnih mirovina. Jedan od njih, iako ne i najvažniji, je i nepovoljnija struktura novih umirovljenika u odnosu na strukturu starih umirovljenika. Naime, među novim mirovinama znatno je više korisnika s niskom mirovinom, veliki je udio korisnika s razmjernim dijelom mirovine, jer su drugu ili dio druge mirovine ostvarili u inozemstvu kao i korisnika invalidskih mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad koji prema ZOMO-u mogu raditi i primati mirovinu u smanjenom iznosu, a i prosječni mirovinski staž novih korisnika je kraći od mirovinskog staža starih korisnika.

Na smanjenje mirovina na individualnoj razini znatnije su utjecali parametri za određivanje mirovine kao što su prestanak dodavanja staža ženama, veće i trajno umanjivanje prijevremenih starosnih mirovina te proširenje obračunskog razdoblja za određivanje mirovine.

Posljedica načina određivanja mirovina (a dijelom i strukture umirovljenika) je da su mirovine novih umirovljenika u 2005. niže prosjeku za oko 30% u odnosu na mirovine ostvarene do 1998. godine. Prosječna mirovina korisnika koji su mirovinu ostvarili do 31. prosinca 1998. u rujnu 2006. iznosila je 2093,79 kuna, dok je prosječna mirovina korisnika koji su mirovinu ostvarili od 1. siječnja 1999. u rujnu 2006. iznosila 1562,64 kuna. Međutim, ovdje treba naglasiti da kada se izvrši korekcija za navršeni staž i isključe korisnici koji su mirovinu ostvarili primjenom međunarodnih ugovora razlika između visine mirovine starih i novih umirovljenika je oko 21%. Tih 21% razlike posljedica su intervencija kojima su mirovine starih umirovljenika povećane Zakonom o povećanju mirovina radi otklanjanja razlika u razini mirovina ostvarenih u različitim razdobljima („N.N.“, broj 127/2000.) te uključivanjem dodatka od 100 kn i 6% u mirovinu.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Predloženim Zakonom uređuje se:

- državna mirovina kojom se izjednačuju mirovinska primanja koja se ostvaruju isključivo u mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti prema važećem Zakonu o mirovinskom osiguranju, odnosno otklanjaju disproporcije u visini mirovine između starih i novih

umirovljenika na konzistentan način u odnosu na postojeće stanje i određenost mirovinskog sustava,

- pravo na državnu mirovinu za korisnike starosne, obiteljske i invalidske mirovine koji su mirovinu ostvarili u razdoblju od 01. siječnja 1999. godine, kao i za sve buduće umirovljenike koji će mirovinu ostvarivati samo u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti,
- određivanje državne mirovine u visini 30% od proračunske osnovice uz primjenu faktora korekcije ovisno o godini ostvarivanja prava na mirovinu i prosječnog koeficijenta staža.

3. Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Ukupnim povećanjem mirovinskih primanja uključivanjem u mirovinski sustav i državne mirovine kao stalnog mirovinskog primanja otkloniti će se nastale disproporcije u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti, visina mirovina izjednačiti između korisnika mirovina koji su mirovinu ostvarili od 1999. godine, sa korisnicima mirovine koji su to pravo ostvarili do 31. prosinca 1998. godine i time bitno poboljšati materijalni i socijalni položaj tzv. novih umirovljenika te im osigurati primjereniji život u starosti.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

U prvoj godini primjene 2007. potrebno je osigurati za oko 336 000 korisnika državne mirovine oko 122.946.421 kn mjesečno, odnosno 1.352.410.637 kn godišnje.

Sredstva za isplatu državne mirovine osiguravaju se u državnom proračunu.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U skladu s odredbom članka 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“ broj 6/02 – proč. Tekst, 41/02, 91/03 i 58/04) predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku budući da se predloženim Zakonom rješava pitanje značajno za održivost i stabilnost mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, a velikom broju građana Republike Hrvatske (za njih oko 340 000 u prvoj godini primjene, a svake slijedeće godine za još oko 35 000) bitno poboljšava materijalni položaj te povećava socijalna sigurnost ne samo korisnika tih mirovina već i njihovih obitelji.

V. TEKST ZAKONA KOJI SE PREDLAŽE DAN JE U OBLIKU KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

ZAKON O IZJEDNAČAVANJU MIROVINSKIH PRIMANJA (DRŽAVNA MIROVINA)

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje izjednačavanje mirovinskih primanja koja se ostvaruju isključivo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti temeljem Zakona o obveznom mirovinskom osiguranju ("Narodne novine" br. 102/98, 71/99, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04 i 92/05), u daljnjem tekstu: ZOMO odnosno pravo na državnu mirovinu, uvjeti ostvarivanja i način određivanja državne mirovine.

Na pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se na odgovarajući način odredbe ZOMO-u.

Članak 2.

Pravo na državnu mirovinu ima:

1) korisnik mirovine kojemu je pravo na mirovinu priznato prema ZOMO-u od 1. siječnja 1999. i nadalje, a kojemu je mirovina određena prema članku 74. do 81. ZOMO-u i to:

- korisniku starosne i prijevremene starosne mirovine,
- korisniku invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad iz mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti,
- korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 80. stavka 1. točke 4. ZOMO,
- korisniku obiteljske mirovine,
- korisniku najniže mirovine iz članka 82. ZOMO i
- korisniku najviše mirovine.

2) osiguranik koji mirovinu ostvaruje samo u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti i kojemu se mirovina određuje prema člancima 74. do 81. ZOMO.

Članak 3.

- 1) Osnovica za izračun državne mirovine određuje se u visini od 30% od proračunske osnovice za kalendarsku godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu prema ZOMO-u.
- 2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka osnovica za izračun državne mirovine za korisnika mirovine iz članka 2. točke 1. ovoga Zakona određuje se u visini od 30% iznosa proračunske osnovice za 2007. godinu.
- 3) Svota državne mirovine izračunava se tako da se osnovica za izračun državne mirovine iz stavka 1. ovoga članka pomnoži s faktorom korekcije i koeficijentom staža.
- 4) Faktor korekcije prema ovome Zakonu određuje se ovisno o godini ostvarivanja prava na mirovinu prema ZOMO-u i iznosi:

- 0,250 za 1999. godinu,
- 0,325 za 2000. godinu,
- 0,400 za 2001. godinu,
- 0,475 za 2002. godinu,
- 0,550 za 2003. godinu,
- 0,625 za 2004. godinu,
- 0,700 za 2005. godinu,
- 0,775 za 2006. godinu,
- 0,850 za 2007. godinu,
- 0,925 za 2008. godinu,
- 1,000 za 2009. i svaku slijedeću godinu.

Faktor korekcije za korisnika obiteljske mirovine koja se ostvaruje iza smrti korisnika mirovine određuje se prema godini ostvarivanja prava umrlog korisnika.

- 5) Koeficijent staža iznosi 0,025 za svaku punu godinu mirovinskog staža navršenog u Republici Hrvatskoj.
- 6) Najniža svota državne mirovine određuje se u iznosu od 3% od proračunske osnovice za kalendarsku godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

Članak 4.

Državna mirovina usklađuje se prema porastu proračunske osnovice od 1. siječnja svake kalendarske godine.

Članak 5.

- 1) Pravo na državnu mirovinu korisniku mirovine iz članka 2. točke 1. ovoga Zakona pripada od 1. siječnja 2007.
- 2) Pravo na državnu mirovinu osiguraniku iz članka 2. točke 2. ovoga Zakona pripada od dana od kada mu pripada pravo na mirovinu prema ZOMO-u.
- 3) Državna mirovina isplaćuje se istovremeno s pripadajućom mirovinom ostvarenom prema ZOMO-u.

Članak 6.

- 1) Za provedbu ovoga Zakona nadležan je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.
- 2) Pravo na državnu mirovinu korisnika mirovine iz članka 2. točke 1. koji je pravo na mirovinu ostvario prije stupanja na snagu ovoga Zakona priznati će se po službenoj dužnosti rješenjem u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona.
- 3) Pravo na državnu mirovinu za osiguranika iz članka 2. točke 2. ovoga Zakona priznaje se rješenjem kojim se priznaje pravo na mirovinu prema ZOMO-u. Zahtjev za priznanje prava na mirovinu prema ZOMO-u smatra se istovremeno i zahtjevom za priznanje prava na državnu mirovinu.

Članak 7.

Sredstva za isplatu državne mirovine prema ovome Zakonu, osiguravaju se u državnom proračunu.

Članak 8.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 01. siječnja 2007. godine.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovim člankom određuju se pitanja koja se uređuju Zakonom o izjednačavanju mirovinskih primanja (državna mirovina). Državnom mirovinom kao stalnim mirovinskim primanjem izjednačuju se mirovinska primanja koja se ostvaruju isključivo u mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti. Predlaže se da se urede pitanja prava na državnu mirovinu, način određivanja mirovine te postupak ostvarivanja prava na mirovinu.

S obzirom na činjenicu da se uređuje pravo na mirovinu (državnu) koja će se ostvarivati uz već priznato pravo na mirovinu prema općim propisima, propisuje se da se na pitanja koja nisu uređena Prijedlogom zakona primjenjuju odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju.

Uz članak 2.

Člankom 2. određuje se krug korisnika prava na državnu mirovinu. Propisuje se da to pravo može ostvariti korisnik mirovine kojemu je pravo na mirovinu priznato prema općim propisima odnosno prema ZOMO-u i to od 1. siječnja 1999. (tzv. novi umirovljenici) pod uvjetom da je mirovinu ostvario samo u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti prema člancima 74. do 81. ZOMO-a. Pravo na državnu mirovinu ostvarili bi korisnici starosne i prijevremene starosne mirovine, korisnici invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad, korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad (u koje su uključeni i invalidi rada kojima je prema ZOMO-u umjesto naknade plaće priznato pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad) koji ne rade, odnosno kojima se ta mirovina isplaćuje u 80% iznosu (mirovinski faktor 0,8), korisnici obiteljske mirovine, te korisnici najniže i najviše mirovine. Korisnici najniže i najviše mirovine ostvarivali bi pravo na državnu mirovinu uz najnižu i najvišu mirovinu, a ne uz svoju mirovinu određenu prema plaćama i osnovicama osiguranja.

Stavkom 2. propisuje se da pravo na državnu mirovinu ima i osiguranik koji mirovinu ostvaruje samo u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti, a kojemu će se mirovina određivati prema tzv. bodovnom sustavu odnosno prema člancima 74. do 81. ZOMO-a.

Uz članak 3.

Ovim člankom uređen je način određivanja državne mirovine.

Državna mirovina određuje se od osnovice koja iznosi 30% proračunske osnovice određene za kalendarsku godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu prema ZOMO-u.

Iznimno od stavka 1. članka 3., stavkom 2. propisuje se osnovica za izračun državne mirovine za korisnika mirovine tzv. novog umirovljenika odnosno umirovljenika koji je pravo na mirovinu ostvario u razdoblju od 1. 1. 1999. do 31. 12. 2006. prema ZOMO-u. Za navedenoga je osnovica za izračun državne mirovine iznos od 30% od proračunske osnovice za 2007. godinu.

Svota državne mirovine izračunava se tako da se osnovica za izračun državne mirovine pomnoži s faktorom korekcije i koeficijentom staža.

Faktor korekcije je faktor koji korigira odnosno nadoknađuje smanjivanje mirovine zbog širenja obračunskog razdoblja iz kojeg se uzimaju vrijednosni bodovi utvrđeni za pojedinu kalendarsku godinu za određivanje mirovine prema ZOMO-u, sa 10 uzastopnih najpovoljnijih godina u 1999. godini na 40 godina u 2009. Tako faktor korekcije za korisnika mirovine koji mirovinu ostvaruje u 2009. iznosi 1,000; a za korisnika koji je mirovinu ostvario u 1999. godini iznosi 0,250.

Za korisnika koji je mirovinu ostvario u 2000. godini faktor korekcije iznosi 0,325; za 2001. godinu faktor korekcije iznosi 0,400; za 2002. godinu iznosi 0,475; za 2003. godinu iznosi 0,550; za 2004. godinu iznosi 0,625; za 2005. godinu iznosi 0,700; za 2006. godinu iznosi 0,775; za 2007. godinu iznosi 0,850; za 2008. godinu iznosi 0,925; a za 2009. i svaku sljedeću godinu iznosi 1,000.

Koeficijentom staža valorizira se dugotrajnost ulaganja u mirovinsko osiguranje, prema načelu: dulji staž-viši iznos mirovine, pa će na taj način korisnik mirovine koji ima dulji mirovinski staž odnosno koji je dulje ulagao u mirovinsko osiguranje ostvariti i veći iznos državne mirovine.

Koeficijent staža određuje se prema navršenim punim godinama mirovinskog staža. Za jednu godinu mirovinskog staža koeficijent iznosi 0,025, tako da za one koji su navršili npr. 5 godina mirovinskog staža koeficijent staža iznosi 0,125, za 15 godina staža 0,375, za 30 godina 0,750, a za 40 godina staža iznosi 1,000. Za svaku sljedeću navršenu punu godinu mirovinskog staža iznad 40 godina koeficijent staža se također povećava za 0,025 po navršenoj punoj godini staža.

Stavkom 6. propisuje se najniža svota državne mirovine u visini od 3% iznosa proračunske osnovice za kalendarsku godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

Uz članak 4.

Ovom odredbom uređuje se usklađivanje državne mirovine. Predlaže se da se mirovina usklađuje prema porastu proračunske osnovica i to od 1. siječnja svake kalendarske godine.

Naime, državna mirovina u cijelosti će se financirati iz proračuna Republike Hrvatske pa je usklađivanje iste moguće vezati samo na proračunsku osnovicu. Propisuje se da se državna mirovina usklađuje prema porastu proračunske osnovice, a ne kretanju, što znači da se u slučaju smanjenja proračunske osnovice državna mirovina ne smanjuje već ostaje ista. Mirovina se usklađuje samo u slučaju kada se povećava proračunska osnovica.

Uz članak 5.

Predloženom odredbom propisuje se da korisniku mirovine prema ZOMO-u, koji ima pravo na državnu mirovinu, a koji je mirovinu prema tom Zakonu ostvario u razdoblju od 1.1.1999. do 31.12.2006., pravo na državnu mirovinu pripada od 1.1.2007.

Stavkom 2. propisuje se da korisniku mirovine prema ZOMO-u koji će mirovinu ostvariti po tom Zakonu od 1.1.2007. i nakon tog dana, pravo na državnu mirovinu pripada od istog dana od kada mu pripada i pravo na mirovinu prema ZOMO.

Stavkom 3. propisuje se da se državna mirovina isplaćuje istovremeno s mirovinom ostvarenom prema ZOMO-u.

Uz članak 6.

Stavkom 1. propisuje se da je institucija nadležna za provedbu Zakona Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Predloženim stavkom 2. uređuje se način ostvarivanja prava na državnu mirovinu. Propisuje se da se za korisnika mirovine, tzv. novog umirovljenika, o pravu na državnu mirovinu

odlučuje rješenjem po službenoj dužnosti, što znači da ti umirovljenici ne bi podnosili poseban zahtjev za priznanje toga prava. Takav prijedlog je ekonomičan jer smanjuje administrativne troškove provedbe Zakona i omogućuje učinkovitije ostvarivanje prava. Predlaže se da se rješenja donesu u roku od 3 mjeseca od stupanja na snagu Zakona.

Također iz razloga ekonomičnosti i svrsishodnosti, stavkom 3. propisuje se da se pravo na državnu mirovinu osiguranika, budućeg korisnika mirovine, priznaje rješenjem i to istim rješenjem kojim se rješava i o pravu na mirovinu prema ZOMO-u, a zahtjev za priznanje mirovine prema spomenutom Zakonu smatra se istovremeno i zahtjevom za priznanje prava na državnu mirovinu.

Uz članak 7.

Predloženom odredbom propisuje se da se sredstva za isplatu državne mirovine osiguravaju u državnom proračunu.

Naime, cilj uspostave prava na državnu mirovinu je poboljšanje materijalnog položaja tzv. novih umirovljenika koji su pravo na mirovinu ostvarili od 1.1.1999. godine prema ZOMO-u odnosno prema reformiranom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti. S obzirom da zbog gospodarskih razloga nije moguće povećavati stopu doprinosa za mirovinsko osiguranje, kao i činjenicu da je Republika Hrvatska Ustavom definirana kao socijalna država, državna mirovina se može financirati samo iz sredstava državnog proračuna.

Uz članak 8.

Odredbom članka propisuje se stupanje na snagu Zakona, osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama», a primjena počinje od 01. siječnja 2007. godine.